

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА
БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С.З. ГЖИЦЬКОГО

Факультет землепорядкування та інфраструктурного розвитку
Кафедра кафедра туризму, рекреації та краєзнавства

ПОГОДЖЕНО

Гарант ОПП “Туризм і рекреація”

Оксана БЕРЕЗІВСЬКА

(ім'я та прізвище, підпис)

25 серпня 2025 року

ЗАТВЕРДЖЕНО

В.о. декана факультету землепорядкування
та інфраструктурного розвитку

Павло КОЛОДІЙ

(ім'я та прізвище, підпис)

28 серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ОКП 26 ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

(код і назва освітнього компонента)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 24 Сфера обслуговування

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 242 Туризм і рекреація

(код і назва спеціальності)

освітня програма 242 Туризм і рекреація

вид освітнього компонента Обов'язкова

(обов'язкова / за вибором)

Робоча програма _____ Виробнича практика _____
(назва освітнього компонента)

Укладачі:

Оксана КРУПА, кандидат економічних наук, доцент кафедри туризму, рекреації та краєзнавства;

Оксана БЕРЕЗІВСЬКА, кандидат економічних наук, доцент кафедри туризму, рекреації та краєзнавства;

Ірина ДИДІВ, кандидат економічних наук, доцент кафедри туризму, рекреації та краєзнавства;

Юлія БОРУЦЬКА, кандидат геологічних наук, доцент кафедри туризму, рекреації та краєзнавства;

Світлана БУГІЛЬ, кандидат економічних наук, доцент кафедри туризму, рекреації та краєзнавства;

Мирослава СТАДНИК, кандидат економічних наук, доцент кафедри туризму, рекреації та краєзнавства;

Павло Іванюк, старший викладач кафедри туризму, рекреації та краєзнавства

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри туризму, рекреації та краєзнавства
(назва кафедри)

Протокол №1 від 25 серпня 2025 року

В.о. завідувача кафедри _____

Оксана КРУПА
(ім'я та прізвище)

Погоджено навчально-методичною комісією спеціальності Туризм і рекреація
(назва спеціальності)

Протокол № 1 від 27 серпня 2025 року

Голова НМКС _____

Оксана КРУПА
(ім'я та прізвище)

Схвалено рішенням навчально-методичної ради факультету землевпорядкування та інфраструктурного розвитку

(назва факультету)

Протокол №1 від 28 серпня 2025 року

Голова НМРФ _____

(підпис)

Павло КОЛОДІЙ
(ім'я та прізвище)

1. ВСТУП

Виробнича практика є обов'язковим освітнім компонентом циклу професійної підготовки здобувачів третього курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Туризм і рекреація», спеціальністю 242 «Туризм і рекреація» галузі знань 24 «Сфера обслуговування».

Відповідно до навчального плану підготовки бакалаврів, виробнича практика проводиться у 6 семестрі, її тривалість становить 4 тижні, загальний обсяг — 6 кредитів ЄКТС. Підсумковою формою контролю є залік, що передбачає захист звіту з практики та оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей здобувача вищої освіти.

Базами виробничої практики можуть бути підприємства, установи та організації різних форм власності, діяльність яких пов'язана з наданням туристичних і рекреаційних послуг, зокрема:

- туropераторські та турагентські компанії;
- готелі, хостели, апарт-готелі, підприємства ресторанного господарства;
- санаторно-курортні та оздоровчі заклади;
- туристично-інформаційні центри;
- органи місцевого самоврядування та структурні підрозділи у сфері туризму;
- природоохоронні території (національні природні парки, заповідники);
- музеї, культурно-історичні об'єкти;
- підприємства, що спеціалізуються на організації подієвого, екологічного, сільського, культурно-пізнавального туризму.

Особливістю баз практики є їх різнопрофільність, що забезпечує можливість ознайомлення здобувачів із різними сегментами туристичного ринку: формування туристичного продукту, його просування, реалізація, сервісне забезпечення, організація рекреаційної діяльності та управління туристичними ресурсами.

Проходження виробничої практики здобувачами вищої освіти спеціальності 242 «Туризм і рекреація» може здійснюватися як в Україні, так і за кордоном, що є однією з форм практичної підготовки відповідно до чинного законодавства України, нормативно-правових актів у сфері вищої освіти, Статуту Університету та внутрішніх положень щодо організації практики. Практика за кордоном організовується на базі сучасних підприємств, установ і організацій туристичної індустрії провідних країн світу та спрямована на формування професійних компетентностей, ознайомлення з міжнародними стандартами обслуговування,

удосконалення іншомовної підготовки та набуття досвіду роботи в мультикультурному середовищі. Загальну координацію, організацію та контроль за проведенням практики здійснює заклад вищої освіти в особі керівника та уповноважених осіб відповідно до чинного законодавства, а зміст практики визначається з урахуванням освітньо-професійної програми, умов приймаючої сторони та індивідуального завдання здобувача.

Під час проходження виробничої практики *здобувачі вищої освіти зобов'язані:*

- своєчасно прибути на базу практики та дотримуватися встановленого режиму роботи;
- виконувати програму практики та індивідуальні завдання;
- дотримуватися правил внутрішнього трудового розпорядку, норм охорони праці та професійної етики;
- вести щоденник практики та збирати матеріали для підготовки звіту;
- проявляти ініціативність, відповідальність та професійну культуру спілкування;
- подати звітну документацію у встановлені терміни та захистити результати практики.

Керівник практики від закладу вищої освіти: організовує проведення практики відповідно до навчального плану; забезпечує методичні рекомендації та консультації; контролює проходження практики та виконання завдань; перевіряє звітну документацію; здійснює підсумкове оцінювання результатів практики.

Керівник практики від бази практики: забезпечує належні умови для проходження практики; ознайомлює здобувача з діяльністю підприємства та його структурними підрозділами; визначає перелік практичних завдань відповідно до профілю діяльності; контролює виконання завдань та дотримання трудової дисципліни; надає характеристику та оцінку роботи здобувача.

Виробнича практика є невід'ємним етапом професійної підготовки бакалаврів за спеціальністю 242 «Туризм і рекреація». Вона спрямована на формування конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно працювати в умовах сучасної туристичної індустрії, адаптуватися до змін ринкового середовища, забезпечувати якість туристичних послуг та сприяти сталому розвитку туристичних територій.

Отриманий під час практики досвід сприяє підвищенню рівня професійної готовності здобувачів вищої освіти та створює передумови для їх успішного працевлаштування у сфері туризму і рекреації.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою виробничої практики є оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами, формами організації та засобами виробництва в галузі їхньої майбутньої професії, формування у них на ґрунті одержаних під час навчання в університеті теоретичних знань та практичної підготовки професійних компетентностей і досягнення програмних результатів для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи у реальних виробничих і ринкових умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх у практичній діяльності.

Об'єктом дослідження виробничої практики є процес діяльності на виробництві як невід'ємної складової підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 242 Тризм і рекреація, що забезпечує їхню професійну адаптацію, формування компетентностей і конкурентоспроможність на ринку праці у серії туризму і рекреації.

Предметом дослідження виробничої практики є особливості організації, реалізації та впливу виробничої практики на професійну підготовку здобувачів вищої освіти спеціальності 242 Туризм і рекреація, а також оцінка її ефективності для формування необхідних компетенцій.

Основними завданнями виробничої практики, що забезпечують досягнення мети, формування компетентностей і програмних результатів навчання, є наступні:

- закріплення теоретичних знань та їх застосування в практичній діяльності в реальних умовах;
- набуття навичок організації та управління туристично-рекреаційною діяльністю та практичного досвіду роботи з клієнтами, організації турів, проведення екскурсій та ін.;
- ознайомлення з технологіями розробки, просування та реалізації туристичних продуктів, методами бронювання та роботи з клієнтами;
- вивчення правових та економічних основ діяльності туристичних підприємств, готелів, рекреаційних установ;
- формування професійної відповідальності, етики та культури обслуговування туристів;
- удосконалення комунікативних навичок у роботі та організації роботи з клієнтами та партнерами;
- вивчення принципів роботи туристичних агентств, туроператорів, готельних комплексів, санаторно-курортних закладів та інших закладів туристичної діяльності;
- формування професійного портфолію, підготовка до вибору та пошуку майбутнього працевлаштування.

Окрім проходження виробничої практики в межах України, здобувачі вищої освіти можуть брати участь у програмах практики за кордоном, що є однією з форм практичної підготовки та спрямована на інтеграцію національної освіти до світового освітнього простору. Метою організації такої практики є закріплення теоретичних знань, набуття практичного досвіду функціонування сучасних

організацій, оволодіння передовими технологіями управління, менеджменту, маркетингу та ведення звітності, а також підвищення конкурентоспроможності здобувачів на міжнародному ринку праці. Практика може здійснюватися на підприємствах туристичної та готельно-ресторанної сфери, а також у суміжних галузях, що забезпечують формування фахових компетентностей відповідно до освітньо-професійної програми.

Організація практики за кордоном здійснюється на підставі двостороннього договору між Університетом і базою або організатором практики, з визначенням умов проходження, прав та обов'язків сторін. Підставою для направлення здобувача є наказ ректора, особиста заява з відповідними погодженнями та проходження конкурсного відбору, який може включати співбесіду та перевірку рівня володіння іноземною мовою. Координацію процесу забезпечують відділ міжнародних зв'язків і відповідні структурні підрозділи університету, а участь у програмі можлива лише за умови відповідності вимогам навчального плану та положенням щодо організації практики.

Здобувачі вищої освіти після проходження виробничої практики повинні володіти комплексними знаннями, які дозволять їм ефективно працювати у сфері туризму та рекреації, адаптуватися до сучасних вимог ринку, використовувати інформаційні технології та формувати якісні туристичні продукти.

У результаті проходження виробничої практики здобувачі вищої освіти повинні **знати**:

- основи державного регулювання у сфері туризму та рекреації;
- принципи функціонування та організація діяльності туристичних підприємств (туроператорів, турагентств, готелів, рекреаційних закладів);
- основи туроперейтингу та механізми створення та продажу туристичних продуктів;
- етапи розробки та організації туристичних маршрутів;
- методи просування туристичних послуг та роботи з цільовою аудиторією;
- ціноутворення та фінансовий аналіз у сфері туризму та рекреації.
- основи діяльності закладів туристичної сфери, туроператори, готельно-ресторанним бізнесом;
- організація прийому, обслуговування та бронювання;
- організація рекреаційної діяльності і вплив туристичної діяльності на довкілля та методи мінімізації негативного впливу;
- використання сучасних автоматизованих систем бронювання (GDS-системи – Amadeus, Galileo, Sabre);
- робота з CRM-системами для обліку та управління клієнтами.
- робота з клієнтами, урегулювання конфліктних ситуацій, забезпечення якісного сервісу;
- основи безпеки в туризмі, правила поведінки в надзвичайних ситуаціях.

У результаті проходження виробничої практики здобувачі повинні **вміти**:

- розробляти, планувати та пропонувати туристичні пакети послуг відповідно до потреб відвідувачів;
- використовувати технології бронювання авіаквитків, готелів,

екскурсій та інших туристичних послуг;

- вести документацію, пов'язану з організацією туристичних послуг (договора, заявки, страхові поліси);
- оцінювати якість туристичного продукту та рівень наданих послуг;
- надавати консультації відвідувачам щодо туристичних напрямків, програм відпочинку, особливостей подорожей;
- використовувати ефективні методи продажу туристичних послуг;
- вирішувати проблемні ситуації (форс-мажорні обставини, скасування туру, зміна умов подорожі);
- аналізувати попит на туристичні послуги, визначати перспективні напрямки розвитку;
- вміти виконувати роль туристичного гіда або менеджера групи під час організованих турів;
- аналізувати роботу туристичного підприємства, його структуру, фінансову діяльність;
- оцінювати ефективність роботи підприємства та пропонувати заходи з покращення якості послуг.

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Під час проходження виробничої практики здобувачі вищої освіти повинні:

- ознайомитися зі структурою, функціями та організаційно-правовою формою бази практики;
- дослідити основні напрями діяльності підприємства (організації), його місце на ринку туристичних послуг;
- вивчити механізм формування, просування та реалізації туристичного продукту (послуги);
- опанувати практичні навички роботи з клієнтами, партнерами, інформаційними системами бронювання;
- проаналізувати маркетингову діяльність підприємства та канали комунікації з цільовими аудиторіями;
- ознайомитися з документальним забезпеченням туристичної діяльності;
- дослідити систему управління якістю послуг та рівень сервісу;
- взяти участь у виконанні поточних виробничих завдань відповідно до профілю бази практики.

Залежно від особливостей бази практики здобувачі можуть проходити практику на таких посадах (робочих місцях): помічник менеджера з туризму; помічник туроператора / турагента; адміністратор готелю або рецепціоніст; помічник менеджера з бронювання; помічник фахівця з маркетингу туристичних послуг; екскурсовод-стажер; фахівець туристично-інформаційного центру; помічник організатора подієвих заходів; працівник рекреаційного або санаторно-курортного закладу; помічник фахівця структурного підрозділу органів місцевого самоврядування у сфері туризму.

Праця здобувачів вищої освіти на штатних посадах є доцільною формою організації практики, оскільки сприяє набуттю реального професійного досвіду,

формуванню відповідальності та самостійності.

Здобувачі вищої освіти можуть залучатися адміністрацією бази практики до виконання поточних виробничих завдань або надання організаційної допомоги підприємству. Дане залучення повинно: відповідати профілю спеціальності 242 «Туризм і рекреація»; сприяти формуванню професійних компетентностей; не перешкоджати виконанню індивідуальних навчальних завдань; мати організований характер і бути погодженим із керівником практики від закладу вищої освіти. Характер виконуваної роботи повинен відповідати освітній програмі та сприяти професійному розвитку здобувача.

Структурний графік та терміни проходження виробничої практики

№ з/п	Назва теми	Кількість днів		Кількість балів
		денна ф. н.	заочна ф. н.	
1	Підготовчий етап			
	1.1. Ознайомлення з програмою та індивідуальним завданням практики			
	1.2. Проходження інструктажу з техніки безпеки та охорони праці, отримання щоденника практики	1	1	5
	1.3. Ознайомлення зі завданнями, методами, функціями та принципами роботи туристичного підприємства (підприємства туристичної індустрії)			
2	Основний етап			
	2.1. Ознайомлення з організаційними особливостями роботи туристичного підприємства, його служб, відділів, підрозділів	2	2	10
	2.2. Збір даних про об'єкт практики, характеристика об'єкта загалом	2	2	10
	2.3. Екскурсії виробництвом, його структурними підрозділами	2	2	10
	2.4. Ознайомлення з методами роботи кваліфікованих працівників туристичного підприємства, його підрозділів і структур	2	2	10
	2.5. Ознайомлення з обслуговуванням споживачів туристичних послуг (клієнтів), механізмами контролю за якістю туристичного продукту	2	2	10
	2.6. Ознайомлення з формами статистичної звітності туристичного підприємства та його підрозділів	2	2	5
3	Підсумковий (камеральний) етап			
	3.1. Аналіз, систематизація та узагальнення матеріалів, отриманих під час проходження практики	2	2	10
	3.2. Написання та оформлення звіту щодо проходження практики	4	4	10
	3.3. Презентація матеріалів і захист звіту з практики	1	1	20
Підготовчий і основний етапи практики				60
Підсумковий етап практики (захист звіту)				40
Усього		20 днів (4 тижнів)	20 днів (4 тижнів)	100

Формування програмних компетентностей

Інтегральна компетентність:

Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

К01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

К03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

К04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.

К06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

К07. Здатність працювати в міжнародному контексті.

К09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

К13. Здатність планувати та управляти часом.

К14. Здатність працювати в команді та автономно.

К14¹. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

К15. Знання і розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

К16. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

К17. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

К18. Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління.

К20. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).

К21. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту.

К22. Розуміння принципів і процесів формування та організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та його підсистем.

К25. Здатність використовувати в роботі туристичних підприємств інформаційні технології та офісну техніку.

К26. Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу.

К27. Здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації.

К28. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнання міжкультурних проблем у професійній практиці.

К30. Здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу.

Основними програмними результатами проходження виробничої практики є:

ПР01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

ПР02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПР06. Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.

ПР07. Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт.

ПР08. Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися.

ПР09. Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.

ПР12. Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг.

ПР13. Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.

ПР15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.

ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

ПР17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.

ПР18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

ПР19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.

ПР20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

У процесі проходження практики здобувачі вищої освіти зобов'язані суворо дотримуватися: правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики; норм охорони праці; правил техніки безпеки; вимог протипожежної безпеки; санітарно-гігієнічних норм.

Перед початком роботи здобувачі обов'язково проходять вступний та первинний інструктаж з охорони праці та протипожежної безпеки з відповідною фіксацією в журналі інструктажів. Недотримання вимог безпеки є підставою для припинення проходження практики.

Після завершення практики здобувачі готують письмовий звіт, у якому відображають результати виконання завдань, аналіз діяльності бази практики, набуті знання та сформовані компетентності.

Захист звіту є підставою для виставлення підсумкової оцінки (заліку).

3.1. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання видається кожному здобувачу вищої освіти індивідуально перед початком або на початковому етапі проходження практики. Його виконання сприяє активізації пізнавальної діяльності, розвитку ініціативності, формуванню аналітичного мислення та поглибленню професійної спеціалізації.

Зміст індивідуальних завдань може уточнюватися та конкретизуватися керівниками практики від закладу вищої освіти та бази практики, проте орієнтовно може передбачати:

- аналіз організаційної структури підприємства та оцінка ефективності управління;
- розроблення туристичного маршруту або програми туру з економічним обґрунтуванням;
- дослідження конкурентного середовища підприємства на локальному ринку;
- оцінка системи маркетингових комунікацій підприємства та підготовка рекомендацій щодо її вдосконалення;
- аналіз клієнтської бази та сегментація споживачів туристичних послуг;
- розроблення пропозицій щодо підвищення якості обслуговування туристів;
- підготовка проекту подієвого заходу або рекреаційної програми;
- аналіз використання цифрових технологій у діяльності підприємства;
- оцінка туристичного потенціалу території (для баз у сфері регіонального туризму).

Матеріали, отримані під час виконання індивідуального завдання, можуть бути використані для підготовки курсових і кваліфікаційних робіт, наукових статей, доповідей на конференціях або інших дослідницьких і практичних проєктів за погодженням з кафедрою та базою практики.

3.2. Заняття і екскурсії під час практики

Під час проходження виробничої практики передбачається проведення занять та екскурсій з метою розширення професійного світогляду здобувачів та формування системного розуміння функціонування туристичної галузі. Планування та організація таких заходів здійснюється спільно керівниками практики від закладу вищої освіти та бази практики.

Експерсії проводяться з метою:

- ознайомлення зі структурою підприємства та взаємодією його підрозділів;
- вивчення системи управління та організації виробничих процесів;
- аналізу матеріально-технічної бази;
- формування уявлення про повний цикл створення та реалізації туристичного продукту.

Доцільним є проведення екскурсій не лише на базі практики, а й на інших підприємствах туристичної та суміжних галузей (готельно-ресторанного господарства, туристично-інформаційних центрах, рекреаційних установах).

Заняття можуть проводитися у формі:

- лекцій провідних фахівців підприємства;
- семінарів з аналізу практичних ситуацій;
- практичних занять з використанням матеріально-технічної бази;
- тренінгів з клієнтського сервісу та ділової комунікації.

Такі заняття мають розкривати перспективи розвитку спеціальності 242 «Туризм і рекреація», сприяти поглибленню професійних знань і готувати здобувачів до подальшого вивчення фахових компонент. До їх проведення доцільно залучати кваліфікованих спеціалістів і керівників структурних підрозділів підприємства.

3.3. Література

Підрозділ «Література» містить перелік нормативно-правових актів, навчальних посібників, методичних матеріалів і довідкових джерел, необхідних для виконання програми виробничої практики.

Перелік літератури повинен: бути мінімально необхідним за обсягом; враховувати реальний резерв часу здобувачів під час проходження практики; включати джерела, доступні у науковій бібліотеці університету або на базі практики.

До рекомендованої літератури можуть належати: Закон України «Про туризм»; інші нормативно-правові акти у сфері туризму та рекреації; стандарти якості туристичних послуг; навчальні посібники з організації туризму, менеджменту та маркетингу; внутрішні регламенти підприємства (за дозволом адміністрації).

3.4. Методичні рекомендації

Виробнича практика суттєво відрізняється від аудиторного навчання тим, що здобувачі виконують реальні професійні функції в умовах діючого підприємства. Якщо навчальна діяльність має переважно теоретичний і моделюючий характер, то під час практики діяльність є фактичною, відповідальною та інтегрованою у виробничий процес.

Здобувачам вищої освіти необхідно:

- чітко дотримуватися програми практики;
- виконувати індивідуальне завдання відповідно до визначених термінів;
- систематично вести щоденник практики;

- аналізувати виконані роботи з позицій професійних компетентностей;
- дотримуватися норм професійної етики та правил внутрішнього розпорядку.

Рекомендується поєднувати практичну діяльність з аналітичною роботою, фіксувати спостереження, формулювати висновки та пропозиції щодо вдосконалення діяльності бази практики.

Таким чином, зазначені підрозділи забезпечують цілісність організації виробничої практики, її відповідність освітнім стандартам і спрямованість на формування професійної готовності здобувачів вищої освіти до діяльності у сфері туризму і рекреації.

4. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється протягом усього періоду проходження практики та передбачає:

- перевірку своєчасності прибуття здобувача на базу практики;
- контроль дотримання режиму праці, встановленого на підприємстві;
- моніторинг виконання індивідуальних та виробничих завдань;
- перевірку ведення щоденника практики;
- усні або письмові консультації та співбесіди з керівником практики.

Контроль за якістю проходження виробничої практики здобувачів вищої освіти здійснює керівник практики. Він консультує здобувачів вищої освіти щодо організаційної складової, збору необхідної інформації для формування звіту, оформлення документації, написання звіту. Відсутність на практику здобувача освіти без поважної причини підлягають адміністративному розгляду, який може включити повторне проходження практики за індивідуальним графіком або відрахування з університету.

Протягом терміну проходження виробничої практики студент робить помітки в щоденнику про види і обсяг виконаних ним робіт. Щоденник перевіряється керівником практики з метою перевірки про проходження виробничої практики студентом на підприємстві. До захисту звітів допускаються здобувачі, котрі своєчасно оформили усі необхідні документи для проходження практики, повністю виконали програму практики, написали та оформили звіт згідно встановлених вимог.

Допуск до захисту звіту здійснюється керівником виробничої практики, що підтверджується підписом на титульному аркуші звіту. Керівник практики оцінює якісний рівень звіту студента та виконання індивідуального завдання, оформляє відгук керівника про проходження практики і виставляє диференційований залік у відомості та заліковій книжці.

Звіти, в яких виявлені недоліки (недотримання вимог щодо оформлення, неналежне виконання індивідуальних завдань, відсутність правильно оформленого щоденника практики) до захисту не допускаються. Відповідне рішення приймається керівником навчальної практики від кафедри туризму за погодженням завідувача кафедри. Повторне проходження практики студентом

відбувається за індивідуальним графіком, який погоджено із керівником практики і затверджено деканатом.

Таким чином, система форм і методів контролю забезпечує прозорість, об'єктивність та результативність проходження виробничої практики, сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти відповідального ставлення до професійної діяльності та підготовці конкурентоспроможних фахівців у сфері туризму і рекреації. Види контролю: залік.

Підсумковий контроль проводиться після завершення практики та включає: перевірку оформленого щоденника практики; аналіз письмового звіту з практики; оцінювання виконання індивідуального завдання; врахування характеристики керівника від бази практики; захист звіту перед комісією або керівником практики від кафедри.

Звіт з практики повинен містити: характеристику бази практики; опис виконаних завдань; аналіз діяльності підприємства; результати індивідуального завдання; власні висновки та пропозиції.

Оцінювання виробничої практики проводиться за 100-бальною шкалою. Після закінчення терміну виробничої практики здобувачі освіти звітують про виконання програми виробничої практики та індивідуального завдання. Письмовий звіт, підписаний та оцінений керівником від бази виробничої практики, разом із щоденником подається на рецензування керівнику виробничої практики від кафедри. Звіт з виробничої практики захищається здобувачем вищої освіти з диференційованою оцінкою перед комісією, призначеною завідувачем кафедри. До складу комісії входять керівник виробничої практики від університету, викладачі спеціальних компонентів і, у разі можливості, керівник від бази виробничої практики.

Підсумкова оцінка з освітнього компонента «Виробнича практика» виставляється за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу та шкалу ЄКТС відповідно до Положення про порядок та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького: https://lvet.edu.ua/images/step/2026/01/14/Kruterii_rezyltativ_navchany.pdf.

Порядок переведення оцінок у систему ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	задовільно	
64-73	D		
60-63	E	незадовільно	не зараховано
35-59	FX		
0-34	F		

5. ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

Звіт з виробничої практики друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4, через 1,5 міжрядкових інтервали з використанням шрифтів текстового редактора Microsoft Word (Times New Roman), висота шрифту 14 мм, поля таких розмірів: ліве 20 мм, праве 15 мм, верхнє і нижнє по 20 мм.

Зміст та заголовки структурних частин звіту – ВСТУП, ОСНОВНА ЧАСТИНА (РОЗДІЛИ звіту), ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ друкують великими літерами симетрично до тексту (вирівнювання по центру сторінки). Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої). Відстань між заголовком і текстом повинна дорівнювати двом міжрядковим інтервалам. Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки.

Загалом, **структура звіту** наступна:

1. Титульна сторінка
2. Завдання для проходження навчальної практики
3. Зміст
4. Вступ
5. Основна частина (розділи звіту)
6. Висновки
7. Список використаних джерел
8. Додатки (за потреби)

У **вступі** обґрунтовуються основні цілі і завдання практики, коротка характеристика об'єкту досліджень (орієнтований обсяг – 1-2 сторінки)

Основна частина (розділи звіту) містить конкретні дослідження згідно програмних завдань практики (орієнтований обсяг – 25-30 сторінок).

№ з/п	Структурний елемент основної частини звіту	Період опрацювання дні
1.	Економіко-організаційна характеристика бази практики	1-2
2.	Характеристика внутрішнього і зовнішнього середовища функціонування туристичного підприємства	3-5
3.	Аналіз функцій, методів, стилів керівництва, технології прийняття управлінських рішень у досліджуваному підприємстві.	6-9
4.	Ефективність управлінської діяльності туристичного підприємства	10-13
5.	Аналіз реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та витрат підприємства	14-16
6.	Аналіз показників по праці та заробітній платі	17-18
7.	Аналіз прибутку (збитку) та показників рентабельності підприємства	19-20

Висновки необхідно формувати конкретно за матеріалами, викладеними

у звіті на підставі виконаної роботи (орієнтований обсяг – 1-2 сторінки).

Список використаних джерел включає перелік використаних і рекомендованих літературних джерел, нормативно-правових актів, інформаційних ресурсів.

Додатки необхідно оформляти як продовження звіту, на наступних його сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті звіту. По правому краю наводиться нумерація додатків, друкується слово «Додаток__» і велика літера, що позначає номер додатку. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Щоденник. Підсумки проходження практики також письмово фіксуються у щоденнику, в якому зазначається календарний графік проходження практики та короткий зміст виконаних завдань.

Звіт з навчальної практики передається на кафедру в терміни, встановлені навчальним графіком факультету.

Оцінювання звіту з виробничої практики здійснюється з урахуванням таких вимог до нього:

- логічна обґрунтованість структури (плану) роботи, коректна послідовність викладу матеріалу;
- повнота охоплення, глибина й коректність використання літературних джерел. У звіті з практики повинні використовуватися звітна документація про діяльність підприємства, законодавчі й нормативно-правові акти, підручники, наукові та навчально-методичні публікації. Важливою вимогою, на котру слід звернути увагу, є дотримання правил використання та оформлення літературних джерел;
- коректна мова і стиль викладу матеріалу. Робота повинна бути написана українською мовою, без помилок, ретельно відредагована;
- відповідність оформлення звіту з виробничої практики щодо рекомендованих норм і стандартів;

якість презентації звіту з практики під час його захисту зі застосуванням власних ілюстративних матеріалів, переконливість відповідей на додаткові питання.

6. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми практики та індивідуального завдання. Письмовий звіт, підписаний та оцінений керівником від бази практики, разом із щоденником подається на рецензування керівнику практики від кафедри.

Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів робочої програми практики та індивідуального завдання, висновки і пропозиції, розділи з питань охорони праці, список використаної літератури, відповідати встановленим вимогам.

Звіт з практики захищається студентом з диференційованою оцінкою перед комісією, призначеною завідувачем кафедри. До складу комісії входять керівник практики від університету, викладачі спеціальних компонентів, і, у разі можливості, керівник від бази практики.

Комісія приймає залік у студентів на базах практики в останній день її проходження або у вищому навчальному закладі протягом перших десяти днів навчальних занять, які починаються після завершення практики. Оцінка за практику вноситься до залікової відомості і залікової книжки студента за підписами членів комісії.

Під час визначення семестрової рейтингової оцінки студента його оцінка за практику враховується з ваговим коефіцієнтом, який дорівнює кількості кредитів на практику, встановлених навчальним планом, але не більше п'яти кредитів.

Студенту, який не виконав програми практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно за умов, визначених університетом.

Студент, який не виконав програми практики без поважних причин або отримав негативну оцінку за практику під час захисту звіту перед комісією, відраховується з університету за неуспішність.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданні кафедри, а загальні результати практичної підготовки студентів розглядається на Вченій раді університету не менше одного разу протягом навчального року.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальні підручники, посібники, монографії; методичні рекомендації до виконання практичних робіт; методичні рекомендації до виконання курсової роботи; тести для поточного контролю; методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів.

Крупа О. М., Березівська О. Й., Дидів І. Б., Боруцька Ю. З., Бугіль С. Я., Стадник М. Є., Іванюк П. В. Методичні рекомендації з організації та проходження виробничої практики студентами галузі знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 242 Туризм і рекреація. Львів: ЛНУП, 2024. 28 с.

Крупа О. М., Березівська О. Й., Дидів І. Б., Боруцька Ю. З., Бугіль С. Я., Стадник М. Є., Іванюк П. В. Методичні рекомендації з організації та проходження виробничої практики студентами галузі знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 242 Туризм і рекреація. Львів: ЛНУВМБ, 2026. 30 с.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Положення про про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького:

https://lvet.edu.ua/images/step/2022/02/08/Polozhennia%20pro%20praktychnu%20pidhovku%20zdobuvachiv%20vyshchoi%20osvity%20u%20LNUVMB_2022.pdf

2. Положення про організацію і проведення практики здобувачів вищої освіти за кордоном у Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького: https://lvet.edu.ua/images/step/2022/02/08/Polozhennia%20pro%20orhanizatsiiu%20i%20provedennia%20praktyky%20za%20kordonom_2022.pdf

3. Положення про порядок та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького: https://lvet.edu.ua/images/step/2026/01/14/Kruterii_rezyltativ_navchany.pdf

Додаткова

4. Боруцька Ю. З., Рибак С. Б. Роль природних ресурсів Західного регіону України щодо розвитку туристично-рекреаційного потенціалу та курортної справи. Topical issues of modern science, society and education : the 2 nd International scientific and practical conference (September 5-7, 2021). SPC «Sci-conf.com.ua», Kharkiv, Ukraine. 2021. P. 266–272.

5. Гуменюк Г. М. Екскурсологія: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ, 2018. 82 с.

6. Гуштан К., Боруцька Ю., Рибак С. Національно-патріотичне виховання як невід’ємна складова при проведенні навчальних практик для студентів спеціальності 242 Туризм. Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. Зб. наук. праць. Дніпро : Середняк Т. К., 2022. С. 277-284.

7. Дидів І. Б., Дидів А. І. Агротуризм як вид підприємницької діяльності на селі: монографія. Львів: «СПОЛОМ», 2024. 264 с. DOI: <https://doi.org/10.31734/978-617-8385-88-0>.

8. Дидів І. Б. Підприємницькі засади розвитку агротуризму. Вісник Львівського національного аграрного університету: економіка АПК. 2019. № 26. С. 146-150.

9. Екскурсологія: підручник. За заг. ред. доктора юридичних наук, професора, В. О. Негодченка. Київ : Каравела, 2023. 370 с.

10. Кравець О.М., Байлик С.І. Організація анімаційних послуг в туризмі : навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 335 с.

11. Липчук В. В., Дидів І. Б., Крупа О. М. Інноваційні напрями в агротуристичній діяльності. Причорноморські економічні студії. Економічний науково-практичний журнал. Одеса: 2021. Вип. 71. С. 139-144. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.71-22>

12. Мальська М.П., Гаталяк О.М., Ганич Н.М. Ресторанна справа: технологія та організація обслуговування туристів (теорія та практика): підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 304 с.

13. Машир М.П., Пасюк А.П. Ресторанний сервіс та секрети гостинності : навч. посібн. Київ : Кондор-Видавництво, 2015. 392 с.

14. Основи ресторанної справи : навчальний посібник / Укл. Г.Я. Круль. Чернівці : Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича, 2020. 495 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/946>
15. Пандяк І.Г., Мальська М.П. Готельний бізнес: теорія та практика. Підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 472 с
16. Сокол Т. Г., Плиска І. І. Інноваційні способи і форми екскурсійної діяльності на ринку туристичних послуг України. Вчені записки Університету «КРОК». Випуск 47. 2017. С. 166-170.

Нормативно-правові акти

1. Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0679-09#Text>.
2. Про туризм : Закон України. Редакція від 04.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Про природно-заповідний фонд України : Закон України. Редакція від 08.08.2021. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-12/page>.
4. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України. Редакція від 01.01.2021. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.
5. Про культуру : Закон України. Редакція від 16.07.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17/ed20190716/comp20200716>
6. Про охорону культурної спадщини : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>
7. Про утворення Ради туристичних міст і регіонів : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0204731-16#Text>
8. Про затвердження Ліцензійних умов провадження туроператорської діяльності : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 р. № 991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991-2015-%D0%BF#Text>
9. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#Text>